

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління
та національної безпеки
Кафедра економічної теорії,
інтелектуальної власності та публічного
управління

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

БАХШІЄВА АНАСТАСІЯ АЗАДІВНА

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК: 338.23
(індекс)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ДЕРЖАВНА АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ**

(тема роботи)

281 «Публічне управління та адміністрування»

(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело

А. А. БАХШІЄВА

(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи:

ВОЙТЕНКО Архип Борисович

(прізвище, ім'я, по батькові)

кандидат наук з державного управління, професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Висновок кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

за результатами попереднього захисту: **БАХШІЄВА Анастасія Азадівна**
допущена до захисту

Протокол засідання кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління № _____ від «_____» _____ 2023 р.

Завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

к.е.н., професор _____
(науковий ступінь, вчене звання) (підпис)

Валентина ЯКОБЧУК
(власне ім'я та прізвище)

«_____» _____ 2023 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **БАХШІЄВА Анастасія Азадівна** захистила
(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____
за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____ - _____
(науковий ступінь, вчене звання) (підпис)

Настасія ПУГАЧОВА
(власне ім'я та прізвище)

АНОТАЦІЯ

БАХШІЄВА А .А. Державна антиінфляційна політика в умовах соціально-економічної кризи. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису. Робота на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр» зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» – Поліський національний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир 2023. Дана кваліфікаційна робота присвячена дослідженню державної антиінфляційної політики в умовах соціально-економічної кризи.

Досліджено причини та наслідки інфляції, особливості соціально-економічної кризи та її вплив на інфляційний процес. Проаналізовано теоретико-методологічні засади антиінфляційної політики та ефективність її застосування в Україні. Зроблені пропозиції щодо удосконалення антиінфляційної політики з урахуванням соціально-економічної кризи.

Ключові слова: інфляція, соціально-економічна криза, антиінфляційна політика, державне управління, ефективність

SUMMARY

BAKHSHEVA A. State anti-inflationary policy in the context of socio-economic crisis. Qualifying work on obtaining an educational degree Bachelor in specialty 281 «Public management and administration» – Polissia National University, Zhytomyr, 2023. This qualification work is dedicated to the research of state anti-inflationary policy in the conditions of socio-economic crisis.

The causes and consequences of inflation, as well as the peculiarities of the socio-economic crisis and its impact on the inflationary process, have been examined. The theoretical and methodological foundations of anti-inflationary policy and its effectiveness in Ukraine have been analyzed. Suggestions for improving the anti-inflationary policy taking into account the socio-economic crisis have been made.

Key words: inflation, socio-economic crisis, anti-inflationary policy, government administration, effectiveness.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ АНТИІНФЛЯЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ	7
Висновки до розділу 1	14
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ АНТИІНФЛЯЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	15
Висновки до розділу 2	20
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ АНТИІНФЛЯЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ З УРАХУВАННЯМ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ	21
Висновки до розділу 3	26
ВИСНОВКИ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	29
ДОДАТКИ	34

ВСТУП

Актуальність теми дослідження: Питання антиінфляційної політики держави в умовах соціально-економічної кризи є надзвичайно актуальним і важливим у сучасному суспільстві. Соціально-економічні кризи, такі як фінансові рецесії, економічні спади та глобальні потрясіння, можуть створювати серйозні виклики для економіки країни. Одним з основних наслідків таких криз є зростання інфляції. Погіршення фінансових умов, спад виробництва та зростання безробіття можуть вплинути на рівень інфляційного тиску і змусити уряди вживати заходів для запобігання подальшому зростанню цін.

Зростання інфляції в умовах соціально-економічних криз має безпосередній вплив на населення. Зростання цін на основні товари та послуги погіршує фінансове становище громадян, зменшує їхню купівельну спроможність та погіршує загальний рівень життя. Тому розуміння ефективних шляхів та засобів антиінфляційної політики держави має вирішальне значення для захисту економічних та соціальних інтересів громадян.

Вирішенню проблем державної антиінфляційної політик присвячена чимала кількість наукових досліджень. Значний внесок зробили такі дослідники, як: Кеннет Рогофф, Віктор Пинзелик, Крістін Лагард, Стенлі Фішер, Роберто Рігобон та інші.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження антиінфляційної політики держави в умовах соціально-економічної кризи, визначення її ефективності та внесення пропозицій щодо вдосконалення цієї політики.

Для досягнення мети визначені наступні завдання дослідження:

- дослідити теоретичні методологічні засади державної антиінфляційної політики;
- провести аналіз ефективності державної антиінфляційної політики в Україні;

- визначити напрями удосконалення антиінфляційної політики в Україні з урахуванням соціально-економічної кризи та розробити рекомендації щодо впровадження ефективних заходів для забезпечення стабільності цін та економічного зростання.

Об'єктом дослідження є державна антиінфляційна політика в умовах соціально-економічної кризи.

Предметом дослідження є ефективність державної антиінфляційної політики в умовах соціально-економічної кризи.

При написанні бакалаврської роботи використовувались наступні *методи дослідження*: аналітичний метод – огляд літературних джерел; емпіричний методи – збір та аналіз статистичних даних; системний аналіз для комплексного аналізу політики; експертні оцінки – отримання рекомендацій; історичний аналіз – вивчення досвіду та логіко-системний аналіз – розробка пропозицій щодо удосконалення політики.

Практичне значення отриманих результатів кваліфікаційної роботи полягає у визначенні напрямів удосконалення державної антиінфляційної політики в умовах соціально-економічної кризи та сприяти стабільності цін та економічному розвитку.

Перелік публікацій автора за темою дослідження: Результати досліджень представлено на науково-практичних конференціях Поліського національного університету. Результати роботи висвітлені в двох публікаціях.

Структура та обсяг роботи: Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 41 найменувань. Загальний обсяг роботи складає 35 сторінок.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ АНТИІНФЛЯЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Інфляція – це втрата і знецінення купівельної спроможності грошей через надлишок грошей в обігу понад потреби економіки. Термін «інфляція» вперше був використаний у Північній Америці під час Громадянської війни 1861-1865 років для позначення збільшення пропозиції паперових грошей [11].

Інфляційні процеси практично пов'язані з війнами, стихійними лихами, епідеміями, що спричиняли великі зміни в населенні. Вони негативно впливають на всі фактори розвитку суспільства: втрачають свою вартість результати праці, грошові заощадження населення, знижується рівень життя, інвестиції та економічне зростання країни. Високий рівень інфляції знищує грошову систему держави, економіку, викликає витік капіталу в інші країни, збільшує кількість іноземної валюти в обороті, послаблює національну валюту.

Не завжди зростання цін є інфляцією. Зростання цін через підвищення якості продукції, необхідність збільшення витрат для позитивного впливу на навколишнє середовище або зміни суспільних уподобань також не вважаються інфляцією [12].

Інфляція – це знецінення грошей і зниження їх купівельної спроможності, що проявляється у вигляді постійного зростання цін на товари та послуги. Однак інфляція призводить до того, що різні види цін змінюються нерівномірно: одні ціни швидко зростають, інші залишаються повністю незмінними, а треті зростають повільно [13].

Різноманітність форм інфляції вимагає різних підходів до визначення причин та механізмів її виникнення. Умовно всі концепції інфляції, що є теоретичними, можна розподілити на дві категорії: економічні та неекономічні (рис.1.1) [17].

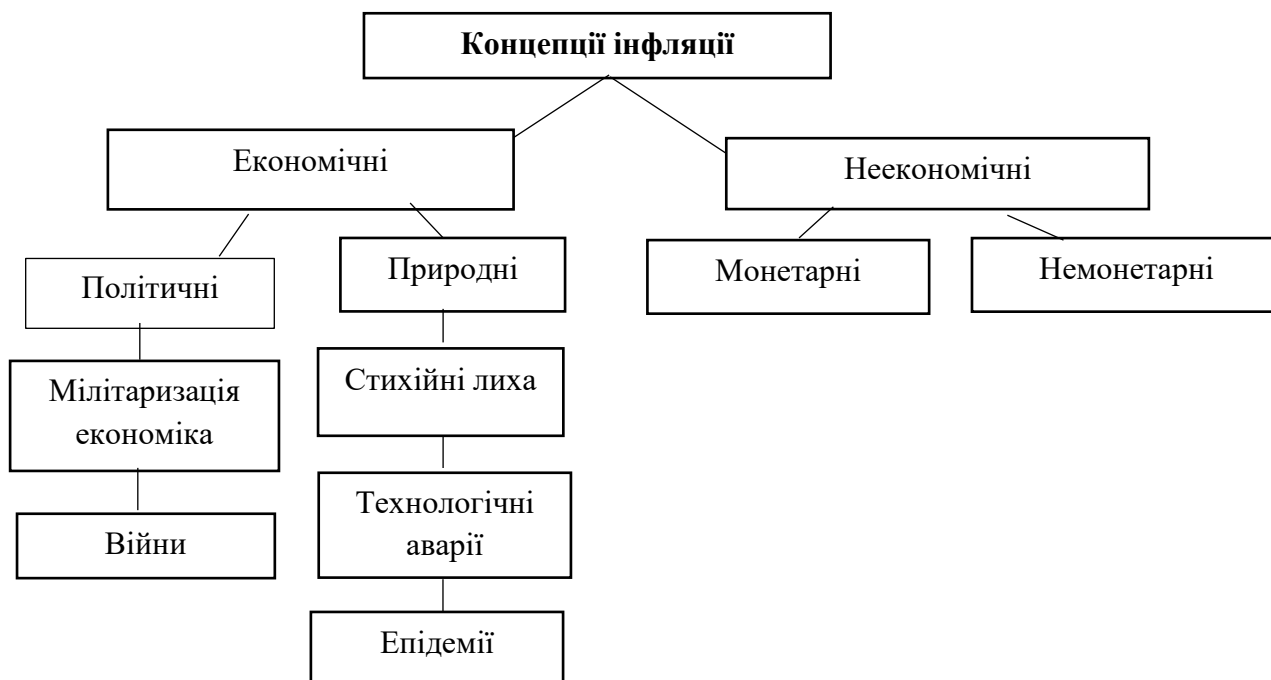

Рис. 1.1. Теоретичні концепції інфляції

Джерело: [розроблено автором].

Монетарні причини – це емісія готівки та кредитних грошей, яка породжує фінансову та банківську інфляцію, відповідно, які стримуються експансивною активністю грошової маси.

Прихильники немонетарної концепції вважають, що інфляція є наслідком диспропорцій в структурі економіки, тобто невідповідність між розвитком галузей, недосконалого розподілу доходів, неефективне використання доходів, невідповідність між споживанням і інвестиціями [19].

Основними причинами інфляції є:

- грошова емісія не забезпечена товарною масою;
- кредитна емісія;
- недосконалий ціновий механізм, який призводить до надлишків та дефіцитів;
- завищення офіційного курсу національної валюти порівняно з ринковим призводить до зменшення експорту, зростання негативного сальдо платіжного балансу, зменшення доходів держави;
- надмірна мілітаризація економіки;

- значна монополізація економіки;
- бюджетний дефіцит та державний борг;
- криза валютно-фінансової системи;
- недосконалість податкової системи;
- глибока деформація основних пропорцій народного господарства [21].

Таким чином існує велика кількість причин інфляції, але всі причини пов'язують із змінами в AD до AS. Особливістю сучасної інфляції є те, що вона спостерігається не тільки на стадії циклічності підйому, але при спаді економічної активності. Таке явище називається стагфляцією [13].

Стагфляція відноситься до ситуації, коли спостерігається одночасне зростання рівня цін і безробіття, а також стагнація виробництва. Дефляція – тривале зниження середнього рівня цін в економіці, процес протилежний інфляції. Дезінфляція – супроводжується уповільнення темпів інфляції. Залежно від темпів інфляції визначають помірну (повзучу), галопуючу та гіперінфляцію [40].

Помірна інфляція характеризується помірним темпом зростання рівня цін (до 10% на рік). Вона відбувається внаслідок прискореного нагромадження грошей в обігу, але має незначні наслідки і є передбачуваною та регульованою. Однак, коли помірна інфляція поширюється на всі сектори економіки, вона може перейти у галопуючу інфляцію [35].

Галопуюча інфляція передбачає річне зростання цін від 10 до 200 % за рік. Галопуюча інфляція відбувається, коли:

- Підприємці постійно підвищують ціни.
- Банки безперервно збільшують плату за кредит.
- Купівельна спроможність населення постійно зменшується.
- Економіка перебуває у напруженому стані, коли регулювання та координація міжгалузевих зв'язків стають складними.
- Соціальна політика постійно коригується.
- Банківські структури активно діють.

Галопуюча інфляція обмежує можливості для узгодження дій, стабільність та передбачуваність розвитку економіки обмежені до максимуму. Якщо економіка не здатна стримати галопуючу інфляцію і вона продовжує прискорюватись, вона може перетворитись у гіперінфляцію. Галопуюча інфляція є ознакою кризи грошової системи, небезпечної для економіки, і вимагає негайних антиінфляційних заходів. Вона часто спостерігається в країнах, що розвиваються [41].

Гіперінфляція характеризується швидким темпом зростання цін, перевищуючим 200% на рік. Вона представляє собою крах грошової системи. Під час гіперінфляції ціни зростають астрономічними темпами, розрив між цінами та заробітними платами стає катастрофічним, і навіть найбагатші верстви суспільства стикаються з руйнуванням благополуччя. Умови гіперінфляції характеризуються:

- Руйнуванням економічних зв'язків.
- Масовим банкрутством підприємств.
- Припиненням діяльності підприємців.

Населення найбільше страждає від гіперінфляції, оскільки воно втрачає довіру до національної валюти і намагається якомога швидше позбутися її [37].

За формами прояву виділяють відкриту і приховану інфляцію.

Відкрита інфляція – характеризується постійним ростом цін та дією інфляційних очікувань, розривається вільно і ніким не стримується [25].

Формами відкритої інфляції є:

- інфляція попиту
- інфляція витрат
- структурна інфляція.

Інфляція попиту виникає в тих випадках, коли загальний попит перевищує загальну пропозицію. Зростання сукупного попиту може виникнути в наслідок росту пропозиції грошей, росту державних та інвестиційних витрат. Завдяки надлишковому попиту відбувається загальний ріст рівня цін при стабільному обсязі виробництва [7].

Інфляція витрат виникає через зміни витрат на виробництво і пропозицію на ринку. Цей інфляційний процес спостерігається, коли витрати на виробництво одиниці товару зростають, що може бути зумовлено підвищенням цін на сировину, енергію, працю та податками [22].

Структурна інфляція виникає внаслідок макроекономічної міжгалузевої нестабільності.

Прихована інфляція проявляється у зростанні товарного дефіциту, штучного обмеження споживчого попиту, зростання рівня цін в економіці не спостерігається.

Ознаки прихованої інфляції:

- тимчасове заморожування цін та заробітної плати;
- встановлення граничних цін на продукцію;
- адміністративне регулювання цін.

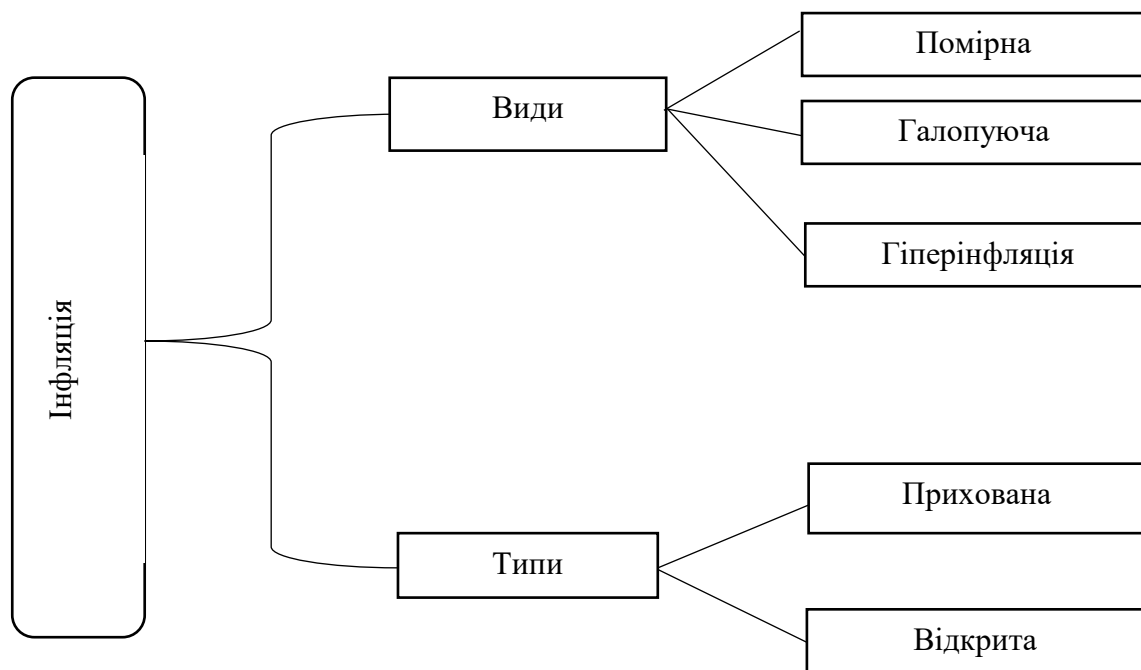

Рис. 1.2. Види та типи інфляції

Джерело: розроблено автором.

З 1960-х років питання боротьби з інфляцією регулюється державою. Основною метою такого виду нагляду є обмеження інфляції в розумних межах та запобігання зростанню рівня інфляції до масштабів, що загрожують

соціальному та економічному життю суспільства. Контролюючи платоспроможний попит, ідея «контрольованої» інфляції стала невід'ємною частиною кейнсіанської теорії національного економічного регулювання. Кейнс та його послідовники вважали, що різні економічні важелі, включаючи збільшення пропозиції грошей, можуть стимулювати розширення попиту. Відповіддю на це може бути збільшення пропозиції, тим самим виробляючи товари без підвищення цін. Кейнсіанська ідея коригування інфляції була широко прийнята в більшості країн з ринковою економікою в 1950-1960-х роках. На цій підставі доцільно змусити державні витрати та зростання дефіциту бюджету стати довготерміновим явищем [1].

Була реалізована політика кредитної експансії, лібералізації прибутку та цін. Довготривалий контроль над інфляцією досягається на «повзучому» рівні, що дає людям підстави говорити про фактичну реалізацію ідеї «контрольованої» інфляції. Однак, оскільки ціни в більшості розвинених ринкових економік почали стрімко зростати на початку 70-х років, рівень інфляції був близький до стрімкого рівня.

У нових умовах монетаристська школа жорстко критикувала кейнсіанські погляди на інфляцію. Насправді регульована інфляційна політика зазнала невдачі. З початку 1970-х років їх замінила відверта антиінфляційна політика, і уряди більшості країн були змушені перейти на цю політику.

Антиінфляційна політика – це низка заходів національного економічного контролю, спрямованих на боротьбу з інфляцією. У відповідь на взаємодію інфляції попиту та інфляції витрат сформувались два основні напрямки антиінфляційної політики:

- а) політика дефляції (для вирішення попиту);
- б) політика доходів.

Політика дефляції включає різноманітні методи обмеження платоспроможного попиту за допомогою фінансових та грошових механізмів. В основному це здійснюється в умовах інфляції з монетарних причин. [9].

Фінансовий механізм працює наступним чином:

а) скорочуються видатки державного бюджету (субсидії підприємствам, соціальне планування, розвиток інфраструктури, асигнування на потреби військово-промислового комплексу) та трансферти (соціальні виплати населенню) з метою зменшення обігу надлишкових коштів;

б) посилюється податковий тиск на доходи підприємців та населення

в) докладаються зусилля для скорочення державного боргу (внутрішнього та зовнішнього).

Інфляційні заходи особливо активно застосовуються при перших ознаках економічної кризи або під час депресії. У періоди перегріву економіки вживалися інфляційні заходи та розроблялися спеціальні "стабілізаційні плани".

Якщо уряд знизить рівень безробіття до природного рівня за допомогою своїх політичних заходів (шляхом збільшення бюджету та кредитування для стимулювання попиту), це лише підніме рівень інфляції до тривожних рівнів. Зрештою, підприємці прогнозують зростання цін і забезпечуватимуть дохід за допомогою відповідних заходів, таких як комерційні контракти та трудові угоди. Тому передбачений урядом перерозподіл доходів та посилення стимулювання виробництва не відбувається. Уряд буде змушений продовжувати розширювати попит, щоб перевищити масштаби, очікувані підприємцями, що є прямим способом послабити інфляційну спіраль. Позитивні наслідки таких дій влади можуть бути лише короткочасними. У довгостроковому ж плані вони містять у собі загрозу гіперінфляції.

У зв'язку з цим представники монетаристської школи «раціонального очікування» (Р. Лукас, Н. Уоллес, Т. Сарджент) йдуть далі. Вони вважають, що суб'єкти економічної діяльності можуть передбачити будь-які регуляторні дії («раціональні очікування») уряду та захистити свої доходи від їх наслідків. Головний висновок: На його думку, політика стабілізації є марною і від неї слід відмовитися; незалежно від того, наскільки сильно змінюється ситуація, ринкова система залишатиметься в постійному стані рівноваги [5].

Насправді регульована інфляційна політика зазнала невдачі. З початку 1970-х років вона була замінена відвертою антиінфляційною політикою, яку

більшість урядів були змушені прийняти. Ті, хто висловив свою прихильність ідеям Цезаря, втратили свої позиції і були замінені. Антиінфляційна політика більшості країн з розвинутою ринковою економікою реалізується в декількох сферах – дефляційна політика (вирішення попиту), політика доходів або обидва.

Висновки до розділу 1

Завершуючи аналіз теоретичних аспектів державної антиінфляційної політики, можна зробити кілька висновків. Важливо розуміти, що інфляція є складним явищем, яке впливає на економіку країни. Її наслідки можуть бути негативними, зокрема зниженням покупної спроможності населення та нестабільністю фінансової системи. Порівнюючи різні типи інфляції, важливо враховувати їх особливості при розробці антиінфляційної політики.

Для досягнення успіху в антиінфляційній політиці необхідно розробити комплексний підхід, що включає в себе використання різних інструментів, таких як монетарна та фіскальна політика, контроль за банківською системою та регулювання цін. При цьому, необхідно постійно аналізувати економічну ситуацію та адаптувати політику до змін у глобальному середовищі.

Загальною метою державної антиінфляційної політики є забезпечення стабільності економіки та поліпшення життя громадян. Це можна досягти шляхом розробки ефективних стратегій, планування дієвих заходів та постійного моніторингу економічних показників. Тільки шляхом використання науково обґрунтованих теоретико-методологічних засад держава зможе успішно боротися з інфляцією та забезпечити стійкість економіки на довгострокову перспективу.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ АНТИІНФЛЯЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Державна антиінфляційна політика – це складна і багатогранна система заходів, спрямованих на стримування інфляції та стабілізацію цін. Одразу після здобуття незалежності Україна пережила економічну кризу, в тому числі високу інфляцію, і зіткнулася з великими труднощами у впровадженні політики контролю над інфляцією [14].

Після вступу до Міжнародного валютного фонду (МВФ) у 1994 році країна розробила та впровадила покрокову програму контролю над інфляцією. На жаль, стабілізації цін в Україні було важко досягти, і інфляція залишалася високою протягом багатьох років. Уряд України вживав різних заходів для контролю над інфляцією, включаючи монетарну політику, збалансовану фіскальну політику, створення регуляторних органів для забезпечення конкуренції на ринку, а також контроль над заробітною платою та цінами. Однак досягнення цінової стабільності виявилось надзвичайно складним завданням для уряду, оскільки низка факторів, таких як корупція, нерозвинена фінансова система та політична нестабільність, створили інфляційний тиск.

Для того, щоб проаналізувати ефективність антиінфляційної політики уряду в Україні, важливо визначити індикатори, за допомогою яких можна оцінити стан інфляції в країні. Основними показниками, що використовуються для вимірювання інфляції, є:

- Індекс споживчих цін (ІСЦ);
- Індекс оптових цін (WPI);
- Індекс цін виробників (ІЦВ);
- Індекс цін на житлово-комунальні послуги.

За даними Державної служби статистики України, у 2020 році індекс споживчих цін зріс на 5,0 %, що свідчить про помірний рівень інфляції. Однак

на початку 2021 року інфляція суттєво зросла через високі ціни на газ та електроенергію [24].

Оцінка ефективності антиінфляційної політики уряду має включати аналіз антиінфляційних заходів, які були реалізовані урядом. До таких заходів можна віднести наступні:

- зміна облікової ставки Національного банку України;
- регулювання грошової маси в обігу;
- монетарна та фіскальна політика;
- регулювання цін на окремі товари та послуги.

Однак, деякі заходи, що вживаються Урядом для боротьби з інфляцією, можуть призвести до негативних наслідків для національної економіки, зокрема, до зниження темпів економічного зростання та підвищення рівня безробіття. Тому для ефективної боротьби з інфляцією необхідно дотримуватися балансу між заходами, спрямованими на зниження інфляції, та заходами, спрямованими на контроль над інфляцією. Тим не менш, за останні кілька років Україна досягла певних успіхів у зниженні інфляції завдяки змінам у макроекономічній політиці, зокрема, скороченню бюджетного дефіциту.

На думку багатьох експертів, однією з причин високої інфляції в Україні є недостатньо ефективна антиінфляційна політика. Наприклад, у період з 2014 по 2020 роки середньорічний рівень інфляції в Україні перевищував 10 %, хоча в останні роки він дещо знизився. Однак деякі експерти стверджують, що реальний рівень інфляції може бути значно вищим, оскільки офіційна статистика не враховує певні категорії товарів і послуг, які найбільше страждають від інфляції [30].

Щодо ефективності антиінфляційних заходів, то варто зазначити, що деякі з них дійсно спрацювали. Наприклад, у 2015 році Національний банк України запровадив жорсткий режим обмінного курсу, що сприяло зниженню інфляції. Також у 2018 році було запроваджено податок на додану вартість (ПДВ) на імпорт електронних послуг, що сприяло зниженню імпортової інфляції. Однак загальна ефективність антиінфляційних заходів в Україні

залишається низькою, частково через високий рівень корупції та нестабільну економічну ситуацію в країні, а також тимчасовий і несистемний характер багатьох з них [34].

У 2022 році споживчі ціни зросли на 26,6 %. Водночас у річному вимірі інфляція за останні три місяці практично не змінилася. Звільнення територій від окупації, збільшення пропозиції продуктів харчування та послаблення споживчого попиту через енергетичні побоювання Росії сприяли стабілізації інфляційного тиску. Крім того, незмінні комунальні тарифи, фіксований обмінний курс гривні та покращення логістики сприяли стримуванню інфляції. Заходи НБУ, такі як запровадження депозитних продуктів для хеджування валютних ризиків та обмежена монетизація бюджету, сприяли стабілізації готівкового ринку до кінця 2022 року [18].

Однак ціновий тиск залишається значним через наслідки війни, зокрема руйнування підприємств та інфраструктури, перебої у виробництві та ланцюгах постачання. Крім того, операційні витрати продовжують зростати через енергетичний тероризм Росії. Інфляційні очікування стабілізувалися, але залишаються високими.

За даними НБУ інфляція у 2023 році сягає 18,7 %. Це зумовлено подальшим посиленням монетарної політики, зниженням глобальної інфляції та зменшенням споживчого попиту через дефіцит електроенергії. Спільні дії НБУ та Уряду зі стимулювання внутрішнього ринку облігацій та анонсована міжнародна підтримка допоможуть НБУ уникнути фінансування дефіциту бюджету та стабілізувати валютний ринок [36].

Протягом останніх років уряд України вжив низку заходів для стримування інфляції та підтримки економічної стабільності. Деякі з них наведені нижче:

- монетарна політика Національного банку України. НБУ впливає на кількість грошей в обігу та рівень інфляції за допомогою таких заходів, як зміна облікової ставки, регулювання обов'язкових резервів для банків та операції на відкритому ринку;

- фінансова політика. Щоб знизити рівень інфляції, уряд може зменшити видатки та збільшити податкові надходження. Однак різке скорочення бюджетних видатків може призвести до зниження економічної активності та загострення соціальних проблем;

- регулювання цін. Уряд може встановлювати граничні ціни на певні товари та послуги і не допускати їх зростання. Однак це може мати негативний вплив на конкуренцію та розвиток бізнесу;

- регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Уряд може регулювати обмінний курс національної валюти, щоб запобігти зростанню цін на імпортовані товари та послуги. Також можуть вводитися обмеження на імпорт, які мають значний вплив на інфляцію. [33].

Крім того, слід звернути увагу на вплив економічної політики на інфляцію в Україні. Деякі економісти вважають, що деякі рішення, прийняті владою, негативно впливають на інфляційну ситуацію. Наприклад, підвищення платежів за газ та електроенергію, а також високі податки та акцизи на деякі товари та послуги.

Водночас, для боротьби з інфляцією було вжито низку заходів, серед яких:

- утримання жорсткого обмінного курсу національної валюти з метою контролю імпортової інфляції.

- реалізація монетарної політики, спрямованої на скорочення грошової маси в обігу.

- встановлення граничних рівнів зарплат і пенсій, які не перевищують рівень інфляції.

- оздоровлення банківської системи та зменшення кількості банкрутств банків.

- розширення заходів з контролю за цінами на продукти харчування та інші сировинні товари, які мають значний вплив на споживчий кошик. [32].

Важливо також стабілізувати політичну ситуацію в країні, оскільки нестабільність призводить до посилення інфляційних ризиків через відтік

капіталу та скорочення інвестицій. Таким чином, аналіз ефективності державної політики стримування інфляції в Україні свідчить про необхідність подальших зусиль для вдосконалення системи цінового регулювання з метою зниження інфляційних ризиків та стимулювання економічного зростання.

Одним з основних інструментів антиінфляційної політики є грошово-кредитна політика, яка включає в себе комплекс заходів, спрямованих на забезпечення стабілізації грошової одиниці, контроль за грошовою масою та регулювання процентних ставок. Монетарна політика в Україні реалізується Національним банком України, який регулює пропозицію грошей через зміну грошової бази, процентних ставок та емісію облігацій.

Іншим ефективним способом антиінфляційної політики є реформування економіки та підвищення її конкурентоспроможності. Зокрема, цього можна досягти шляхом реформування державного сектору, зниження податкових ставок та спрощення податкової системи, підвищення рівня освіти та розвитку потенціалу науки і технологій.

За даними Світового Банку уповільнення темпів зростання світової економіки з 5,7 % у 2021 році до 2,9 % у 2022 році. Очікується, що ці темпи коливатимуться між 2023 і 2024 роками, оскільки війна в Україні порушує короткострокову активність, інвестиції та торгівлю, зменшує відкладений попит і призупиняє фіскальну та монетарну політику. Внаслідок шкоди, завданої пандемією та війною, дохід на душу населення в країнах, що розвиваються, цього року буде майже на 5% нижчим, ніж до пандемії [4]. Світовий банк підкреслив, що зростання інфляції в країнах, що розвиваються, а також у розвинених країнах є найбільшою перешкодою для глобального економічного розвитку. Прогнозується, що темпи зростання ринків, що формуються, та країн, що розвиваються, сповільняться з 6,6 відсотка у 2021 році до 3,4 відсотка у 2022 році, що значно нижче середньорічних темпів зростання у 2011-2019 роках, які становили 4,8 відсотка. Негативні наслідки війни були більш ніж компенсовані короткостроковою підтримкою, яку надали високі ціни на енергоносії деяким експортерам сировини [2].

Основними викликами, що стоять перед Україною сьогодні, є висока інфляція та різке зростання державного боргу через необхідність фінансування військових дій. За даними Державної служби статистики України, у листопаді 2022 року рівень інфляції в Україні сягнув 26 %, але це офіційна статистика, яка часто надає дещо занижені дані [37].

Висновки до розділу 2

Таким чином, ефективна національна антиінфляційна політика має ґрунтуватися на комплексному підході, який включає цілий ряд інструментів та механізмів регулювання економіки, таких як монетарна та фіскальна політика, контроль за цінами, економічні реформи та підвищення конкурентоспроможності. Водночас, використання різних інструментів та механізмів має бути підкріплене відповідним методологічним та інформаційним забезпеченням, що дає змогу аналізувати ситуацію в економіці та приймати адекватні рішення.

Загалом, для досягнення успішної антиінфляційної політики в Україні, наряду з наявними заходами, необхідно підтримувати політичну стабільність, вдосконалювати інституційне середовище та продовжувати проводити необхідні реформи. Тільки тоді можна очікувати досягнення стабільності цін, підтримку економічного зростання та поліпшення рівня життя громадян.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ АНТИІНФЛЯЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ З УРАХУВАННЯМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Соціально-економічна криза – це складна економічна та соціальна ситуація, що характеризується зниженням рівня життя населення, зростанням безробіття, скороченням виробництва та інвестицій, погіршенням фінансової стабільності підприємств і держави, збільшенням боргів. Соціально-економічні кризи можуть бути спричинені низкою факторів, таких як збільшення зовнішнього боргу, державна регуляторна політика, коливання обмінного курсу національної валюти, зниження попиту на внутрішньому ринку, світова фінансова криза та скорочення інвестицій.

Соціально-економічна криза в Україні проявляється в різних сферах життя. Наприклад, зростає безробіття, підвищуються ціни на продукти харчування та інші товари, падають доходи населення, компанії втрачають прибутки і скорочується виробництво. Україна також стикається з труднощами у своїх зовнішньоекономічних відносинах, включаючи зниження обсягів зовнішньої торгівлі та інвестицій.

Прояв цих кризових явищ негативно позначився на рівні життя населення та загальному економічному становищі країни. Уряд має вжити заходів для подолання цієї кризи, зокрема шляхом проведення ефективної антиінфляційної політики, спрямованої на стабілізацію цін та контроль над інфляцією. При цьому дуже важливо враховувати соціальні наслідки антиінфляційної політики, оскільки занадто швидке падіння цін може призвести до скорочення доходів і зайнятості певних груп населення. Тому необхідно дотримуватися балансу між антиінфляційною політикою та іншими економічними заходами, які сприяють економічному розвитку країни та підвищенню рівня життя населення.

Одним з напрямків удосконалення є покращення координації антиінфляційної політики між Національним банком України та урядом. Тісна

співпраця між різними установами та органами влади необхідна для розробки та впровадження комплексних заходів з контролю над інфляцією [21].

Іншою важливою сферою є вдосконалення регуляторних механізмів, таких як податкова, бюджетна та монетарна політика: необхідно більш ефективно використовувати інструменти для зниження інфляційного тиску, такі як підвищення ставок за облігаціями НБУ, скорочення державного боргу та вдосконалення податкової системи [18].

Крім того, слід удосконалити механізми контролю за інфляцією, ефективніше здійснювати моніторинг ринкових цін та розробити нові методи оцінки інфляційних ризиків. Для досягнення цих цілей також важливо вдосконалювати ринкові відносини та забезпечувати стабільний економічний розвиток, зокрема шляхом розвитку малого та середнього бізнесу, підтримки інноваційних проектів та залучення інвестицій в економіку [27].

Для покращення інфляційних процесів в Україні в умовах соціально-економічної кризи потрібна комплексна стратегія, що охоплює різні напрямки дій, зокрема:

1. Фіскальна дисципліна – забезпечення раціонального використання бюджетних коштів та утримання бюджетного дефіциту на прийнятному рівні. Фіскальна дисципліна є однією з основних складових антиінфляційної політики держави. Фіскальна дисципліна означає дотримання дисципліни у витрачанні державних коштів та підтримання балансу між доходами та видатками бюджету. Фіскальна дисципліна включає в себе комплекс заходів, спрямованих на скорочення державних витрат і збільшення доходів бюджету.

Одним з найважливіших інструментів фіскальної дисципліни є бюджетна політика, яка передбачає планування та управління державними видатками і збільшення доходів бюджету. Важливим елементом бюджетної політики є здійснення ефективного контролю за використанням бюджетних коштів та регулювання бюджетного процесу.

Іншим важливим елементом фіскальної дисципліни є податкова політика. Ця політика спрямована на забезпечення стабільних надходжень до бюджету та

регулювання економічної діяльності підприємств і фізичних осіб. Для досягнення цієї мети використовуються такі інструменти, як підвищення податкових ставок, запровадження нових податків та управління податковими платежами.

Третім важливим елементом фіскальної дисципліни є заборона дефіциту державного бюджету. Цей принцип означає заборону державних боргів і зобов'язань, які не можуть бути оплачені з державного бюджету. Водночас держава зобов'язується не витратити більше, ніж надходить до неї.

2. Грошова політика – використання інструментів грошової політики, зокрема, регулювання обсягу грошової маси, процентних ставок, обмеження кредитної активності банків тощо. Одним з основних інструментів монетарної політики є відкритий ринок, який дозволяє центральному банку купувати і продавати державні облігації. Це може впливати на процентні ставки, змінювати рівень банківських гарантій та збільшувати або зменшувати кількість грошей в обігу.

Іншим інструментом монетарної політики є резервна норма (RRR). Це сума обов'язкових коштів, які банки повинні депонувати в центральному банку; підвищення норми резервування зменшує кількість грошей в обігу, що знижує рівень інфляції; якщо норма резервування знижується, кількість грошей в обігу збільшується, що може спричинити інфляцію; якщо норма резервування підвищується, кількість грошей в обігу збільшується, що може спричинити інфляцію.

Монетарна політика може також включати різні програми підтримки кредитного та банківського секторів для забезпечення загальної національної стабільності. Крім того, грошово-кредитна політика пов'язана з національною монетарною політикою, включаючи державний бюджет, податкову систему та регулювання фінансових ринків.

3. Реформування податкової системи – спрощення податкової системи, зменшення податкового тягаря на підприємства та населення, боротьба з тіньовою економікою. Податкова реформа є важливим елементом

антиінфляційної політики, оскільки вона забезпечує необхідні кошти для виконання урядом своїх завдань і може регулювати рівень інфляції.

Одним із шляхів реформування податкової системи є зниження податкових ставок, зокрема податку на прибуток підприємств та ПДВ. Зниження цих податків може збільшити податкові надходження за рахунок стимулювання економічного зростання, збільшення виробництва та збільшення кількості платників податків.

Іншим напрямком податкової реформи є вдосконалення механізмів збору податків, зокрема, шляхом запровадження електронного декларування та електронних платежів. Це дозволить підвищити ефективність збору податків та зменшити корупцію в податковому секторі.

Іншим важливим елементом податкової реформи є боротьба з тіньовою економікою. Цього можна досягти шляхом збільшення штрафних санкцій за порушення податкового законодавства та запровадження механізмів виявлення податкових правопорушень.

Податкова реформа також передбачає зміну принципів нарахування податків. Наприклад, запровадження прогресивного оподаткування може сприяти зменшенню соціальної нерівності та підвищенню соціальної справедливості.

4. Розвиток міжбанківського ринку – розвиток міжбанківського ринку забезпечить легший доступ до кредитних ресурсів для банків та сприятиме зменшенню процентних ставок. Міжбанківський ринок – це ринок, на якому банки обмінюються між собою короткостроковими фінансовими інструментами. Основним фінансовим інструментом на міжбанківському ринку є міжбанківське кредитування, коли банки надають один одному кредити на дуже короткі строки для компенсації тимчасової нестачі ліквідності.

Розвиток міжбанківських ринків допомагає банкам підвищити ліквідність, знизити вартість кредитів та покращити доступ до кредитів для підприємств і домогосподарств. Розвиток міжбанківських ринків також може

зменшити ризики банків і позитивно вплинути на кредитну політику та стабільність банків.

Забезпечення розвитку міжбанківського ринку потребує вдосконалення законодавства, що регулює його діяльність, створення сприятливих умов для розвитку фінансових технологій та інновацій, забезпечення розвитку електронних платіжних систем [29].

Крім того, для підтримки розвитку міжбанківського ринку важливо створити низку інструментів фінансового ринку, таких як ринки акцій, облігацій та деривативів, щоб надати більше можливостей для залучення інвестицій та підвищити конкуренцію між учасниками фінансового ринку.

5. Реформування енергетичного сектору – зменшення залежності від імпорту енергоносіїв, розвиток відновлюваної енергетики, енергоефективність. Енергетика має значний вплив на економічний розвиток і процвітання країни, тому реформа енергетичного сектору є важливим елементом економічної політики кожної країни. Україна також стикається з проблемами в енергетичному секторі, такими як залежність від імпорту енергоносіїв, старіння енергетичної системи та низька енергоефективність.

Першим кроком у реформуванні енергетичного сектору України став прийнятий у 2017 році Закон «Про електроенергетику», який передбачає реформування ринку електроенергії відповідно до європейських стандартів. Зокрема, було запроваджено нову систему тарифів на електроенергію для стимулювання енергоефективності та розвитку відновлюваної енергетики [39].

Також у 2019 році Уряд України затвердив Стратегію розвитку енергетики до 2035 року, яка передбачає створення конкурентного та стабільного енергетичного ринку, зменшення залежності від імпорту енергоносіїв, розвиток відновлюваної енергетики, підвищення енергоефективності та модернізацію енергетичної системи [23].

Роль приватного сектору та залучення інвестицій також є важливими для реформування енергетичного сектору. Україна вжила низку заходів для заохочення інвестицій в енергетичний сектор, включаючи спрощення процедур

ліцензування, зниження податкових ставок та створення сприятливого середовища.

6. Покращення інвестиційного клімату – забезпечення стабільності інвестиційного клімату, відкритість для іноземних інвестицій, зменшення адміністративних бар'єрів для ведення бізнесу. Для покращення інвестиційного клімату можуть бути використані різні заходи, зокрема:

1) підтримка малих та середніх підприємств (МСП). МСП роблять значний внесок в економічний розвиток та забезпечують збалансований регіональний розвиток. Для підтримки МСП можна використовувати різні інструменти, такі як гранти, субсидії, кредити та сприяння створенню сприятливих умов для ведення бізнесу.

2) залучення іноземних інвестицій. Залучення іноземних інвестицій забезпечує доступ до нових технологій, знань, досвіду та капіталу. Для залучення іноземних інвестицій можна використовувати низку інструментів, таких як податкові пільги, спрощені процедури реєстрації бізнесу та кращий захист прав інтелектуальної власності [28].

3) створити сприятливі умови для розвитку ринку капіталу. Розвиток ринку капіталу може забезпечити додаткові ресурси для розвитку бізнесу та інвестицій. Для створення сприятливих умов для розвитку ринку капіталу можна використовувати різні інструменти. Наприклад, можна створити більш прозору та регульовану систему ринку капіталу.

Висновки до розділу 3

Таким чином, можна сказати, що інфляційний процес в Україні на тлі соціально-економічної кризи та війни має серйозний вплив на життя людей та стабільність економіки країни. Для покращення інфляції в умовах соціально-економічної кризи в Україні необхідно реформувати податкову, грошово-кредитну, бюджетну політику та регулювання економіки, а також вжити

заходів для підвищення інвестиційного потенціалу країни. Іншими важливими напрямками покращення інфляційного процесу є розвиток міжбанківського ринку, реформування державних підприємств, удосконалення державного механізму регулювання ринку та розвиток експортно-імпортних відносин.

Удосконалення антиінфляційної політики в умовах соціально-економічної кризи вимагає цілеспрямованого підходу та спільних зусиль з боку уряду, фінансових інституцій та суспільства в цілому. Необхідно зосередитись на прозорості та відповідальності управління, а також на посиленні комунікації з громадськістю, щоб забезпечити широку підтримку та розуміння політики боротьби з інфляцією.

Загалом, важливо розуміти, що покращення ефективності антиінфляційної політики в умовах соціально-економічної кризи - це складний і довгостроковий процес, який потребує постійного моніторингу, оцінки та вдосконалення. Лише шляхом спільних зусиль та належного впровадження рекомендацій можна досягти стабільності цін, сприяти економічному зростанню та підвищенню добробуту населення.

ВИСНОВКИ

В умовах соціально-економічної кризи антиінфляційна політика держави має важливе значення для ефективного управління економікою та цінової стабільності. В ході даної кваліфікаційної роботи було проведено комплексне дослідження даного питання з використанням різних методів дослідження. Застосовані методи дослідження, такі як аналітичні методи, емпіричні методи, системний аналіз, експертних оцінок, історичний аналіз та логічний системний аналіз, дозволили зробити науково коректні висновки.

Дослідження показало, що антиінфляційна політика держави відіграє важливу роль у забезпеченні цінової стабільності та економічного розвитку в умовах соціально-економічної кризи. Ефективність такої політики залежить від комплексного підходу, що враховує соціальні та економічні чинники, а також своєчасного та адекватного реагування на зміну економічних умов.

На основі отриманих результатів у цій роботі сформульовано рекомендації щодо вдосконалення національної антиінфляційної політики. Серед них – посилення механізмів контролю за грошовою масою, розробка ефективних інструментів боротьби з інфляцією, забезпечення прозорості та відкритості процесів прийняття рішень, посилення соціального захисту населення в періоди економічної нестабільності.

В цілому, дане дослідження сприяло розумінню проблем державної антиінфляційної політики в умовах соціально-економічних криз та надало практичні рекомендації для процесів прийняття політичних та економічних рішень

Дослідження має значний вплив на процеси прийняття політичних та економічних рішень. Подальші дослідження можуть поглибити ці знання та сприяти подальшій оптимізації антиінфляційних стратегій і заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Антиінфляційна політика держави - Державне регулювання економіки: Навчальний посібник. *Політологія: Онлайн бібліотека - Книги, підручники, реферати, лекції*. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-4089.html> (дата звернення: 29.05.2023).
2. Ataeva, N., & Abdullayeva, M. Mechanisms to ensure the development of the economy of the future in the context of global change. *Futurity Economics&Law*, 2(2). 2022. URL: <http://www.futurity-econlaw.com/index.php/FEL/article/view/37> (дата звернення: 15.02.2023).
3. CORE – Aggregating the world’s open access research papers. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/84825046.pdf> (дата звернення: 30.02.2023).
4. Пonomarenko, T. The impact of the war in Ukraine in 2022 on the retail market and suppliers of Fast Moving Consumer Goods: a forecast of the future. 2022. *Futurity Economics&Law*, 1(4). URL: <http://www.futurityeconlaw.com/index.php/FEL/article/view/33> (дата звернення: 01.03.2023).
5. Scientific priorities of new environmental program / Т. Тажибаева та ін. *Journal of Geography and Environmental Management*. 2020. Т. 56, № 1. С. 64–73. URL: <https://doi.org/10.26577/jgem.2020.v56.i1.06> (дата звернення: 26.02.2023).
6. URL: <https://biblioteka.cdu.edu.ua/cgi-bin/catsearch.pl?qtype=simple&query=кирилюк> (дата звернення: 10.05.2023).
7. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Krush_Petro/Infliatsia_sut_formy_ta_yii_otsinka.pdf?PHPSESSID=qjfju854127vhvnbjca4jfsuj6 (дата звернення: 17.05.2023).
8. Андрійчук А. Ю. Аналіз інфляційних процесів та напрями антиінфляційної політики в Україні. *Пріоритети сучасної науки* : матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 19-20 листопада 2019 року). Київ, 2019. Ч. I. 72 с.

9. Антиінфляційна політика держави, методи боротьби з інфляцією. Реферат. *Освіта.UA*. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/17978/ (дата звернення: 29.05.2023).
10. Антиінфляційна політика держави. URL: https://pidru4niki.com/15660212/politekonomiya/antiinflyatsiyna_politika_derzhavi (дата звертання: 02.04.2022).
11. Арбузов С. Г., Колобов Ю. В., Міщенко В. І., Науменкова С. В. Інфляція *Центр наукових досліджень Національного банку України* : Знання, 2017. С – 504
12. Аржевітін, С. М. Таргетування інфляції – оптимальний режим монетарної політики для України. *Вісник ДонНУЕТ*. 2014. №3. С.4–9
13. Базилевич В. Д. Макроекономіка : навч. посіб. для студ. економ. вищ. навч. закл. Київ, 1995. 109 с.
14. Базилевич В. Д. Новий підручник з міжнародної економіки. *Економіка України*. 2012. № 11 (612). С. 89–90.
15. Бахшієва А. А. Сучасні особливості інфляції в Україні. Інструменти і практики публічного управління в контексті децентралізації : матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : ЖНАЕУ, 2021. С. 195–198.
16. Бахшієва А. А. Інфляційні процеси в Україні в умовах соціально-економічної кризи. *Маркетинг, фінанси, ІТ: облік та управління в умовах кризи* : матеріали круглого столу Житомир - Чернівці (14 березня 2023 р.) : зб. тез. Житомир : Поліський національний університет, 2023. С. 36–37.
17. Безкровний А.В. Розвиток інфляційного процесу в Україні. *Економіка АПК*.-2019.-№5.-с.11
18. Булах О. М. Монетарна політика та інфляція: теорія та практика заходів протидії. *Вісник Національного банку України*. 2012. № 2. С. 4–13
19. Геєць В. М. Нестабільність та економічне зростання. Київ, 2000. С. 9–31
20. Державна служба статистики України (2021). Інфляція в Україні: статистична інформація. URL:

https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/rp/inf/inf_u/inf0521_u.html (дата звернення: 22.03.2023)

21. Досвід регулювання цін за кордоном. Бібліотека економіста. URL: <http://library.if.ua/book/154/10177.html> (дата звернення: 20.02.2023).

22. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. В. П. Якобчук. – К.: Видавництво Ліра-К, 2020. – 450 с.

23. ЕНЕРГЕТИЧНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ на період до 2035 року URL: <https://ips.ligazakon.net/document/NT1202> (дата звернення: 15.02.2023).

24. Жукова, І.О. (2019). Антиінфляційна політика в умовах гіперінфляції: досвід країн Латинської Америки. *Економіка та суспільство*, 20, С – 220-224.

25. І.М. Михайловська, К.Л. Ларіонова. *Факультет управління фінансами та бізнесу - головна сторінка - Факультет управління фінансами та бізнесу.* URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/12/NP_Hroshi_i_kredyt.pdf (дата звернення: 16.04.2023).

26. Кифяк В. І. - Інфляція та інфляційні процеси в Україні, Сироїжко К. В., Дмитрієва О. М. (2017). *Каталоги | Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.* URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_met a&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=molv_2017_11_287 (дата звернення: 27.05.2023).

27. Луговий Д.І. Антиінфляційна політика в Україні: теоретичні аспекти та практика. *Економіка України* 2014. - № 2. С. 4-18.

28. Макогон Ю. В. Державна антиінфляційна політика: теорія, методологія, практика. *Фінансовий простір* 2015. - № 1. С. 5-15.

29. Мельник О. Антиінфляційна політика як фактор економічного зростання в Україні. *Банківська справа*. 2000. № 3. С. 11–16.

30. Міністерство економіки України (2021). Досягнення та проблеми антиінфляційної політики. URL: <https://me.gov.ua/news/2021-mistse-ukrajini-v->

[rankingu-konkurentospromozhnosti-svitu-stanom-na-sichen-2021-roku](#) (дата звернення: 09.02.2023)

31. Мусієнко, О. М. (2020). Антиінфляційна політика в Україні: стан, проблеми та перспективи. *Економіка та управління*. С – 55-60.

32. Науковий вісник НЛТУ України. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2017/27_2/31.pdf (дата звернення: 27.05.2023).

33. Національний банк України. Інфляційний звіт, січень 2022 року. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiyniy-zvit-sichen-2022-roku> (дата звернення: 11.03.2023).

34. Національний банк України. Коментар Національного банку щодо рівня інфляції у 2021 році. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-rivnya-inflyatsiyi-u-2021-rotsi> (дата звернення: 27.05.2023).

35. Національний банк України. Річний звіт Національного банку України за 2015 рік. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-za-2015-rik> (дата звернення: 10.03.2023).

36. Національний банк України. Річний звіт НБУ за 2022 рік: збереження макрофінансової стабільності та довіри громадян, попри безпрецедентні випробування війною. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-nbu-za-2022-rik-zberejennya-makrofinansovoyi-stabilnosti-ta-doviri-gromadyan-popri--bezpretsedentni-viprobuvannya-viynoyu> (дата звернення: 27.05.2023).

37. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 15.04.2023).

38. Петров, В.О. (2018). Антиінфляційна політика в Україні: проблеми та перспективи. *Бізнес Інформ*. 4. С – 216 -220.

39. Про електроенергетику : Закон України від 16.10.1997 р. № 575/97-ВР : станом на 1 лип. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575/97-вр#Text> (дата звернення: 15.02.2023).

40. Ревенко А. Інфляція: сумні підсумки, оманливі перспективи. *Зеркало недели* | *Дзеркало тижня* | *Mirror Weekly*. URL: https://zn.ua/ukr/macrolevel/inflyatsiya_sumni_pidsumki,_omanlivi_perspektivi.html (дата звернення: 29.01.2023).

41. Словник фінансово-правових термінів. за заг. ред. д. ю.н., проф. Л. К. Воронової. 2-е вид., переробл. і доповн. К.: Алерта, 2018. 77 с.